

EBELİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN MERHAMET DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

Determination of the Compassion Levels of Midwifery Students

Özlem DOĞAN YÜKSEKOL¹ İlksen ORHAN² Erman YILDIZ³
Ayşe Nur YILMAZ⁴

^{1,4}Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Elazığ
²Munzur Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Tunceli
³İnönü Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Malatya

Geliş Tarihi / Received: 25.05.2020

Kabul Tarihi / Accepted: 24.08.2020

Yayın Tarihi / Published: 30.11.2020

ÖZ

Bu araştırma, ebelik bölümünde okuyan öğrencilerin merhamet düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Tanımlayıcı olarak yapılan araştırmanın örneklemini Ebelik bölümü 1., 2., 3. ve 4. sınıfta okuyan 267 öğrenci oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında Kişisel Bilgi Formu ve Merhamet Ölçeği (MÖ) kullanılmıştır. Verilerin analizinde yüzde, frekans hesaplamaları, Anova, t testi ve post-hoc analizleri kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamasının 21.08±1.98 olduğu, %98.1'inin bekâr olduğu, %60.3'ünün il merkezinde yaşadığı, %95.9'unun kendisini merhametli bulduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin merhamet düzeyleri 101.64±12.41 olarak yüksek düzeyde saptanmıştır.

Anahtar kelimeler: Ebelik, Merhamet, Öğrenci

ABSTRACT

This research has been carried out to determine the compassion levels of the students studying in the midwifery department. The sampling of the descriptive research has been composed of 267 students studying in the 1st, 2nd, 3rd, and 4th grade of the Midwifery Department. Personal information form and Compassion Scale (CS) have been used for data collection. Percentage, frequency calculations, Anova, t test and post-hoc analysis have been used in the data analysis. It has been determined that the average age of the students participating in the research was 21.08 ± 1.98, 98.1% were single, 60.3% lived in the city center and 95.9% found themselves compassionate. Students' compassion levels has been found to be 101.64 ± 12.41 regarding high level.

Keywords: Compassion, Midwifery, Student

GİRİŞ

Merhamet kavramı filozoflar, din adamları, psikologlar, antropologlar ve ahlaki ve etik konularla ilgilenenler arasında tartışılmıştır. Pek çok yazarın tanımına dayanan merhamet kavramı, bir başkasının acısının veya ağrısının derin bir şekilde hissedilmesi olarak tanımlanabilir (Chapin vd., 2014). Merhamet kavramının önemi hastalar ile daha uzun zaman geçiren mesleklerde daha çok daha önemlidir. Son yıllarda merhamet kavramının önem kazandığı sağlık mesleklerinden bir tanesi de ebelik mesleğidir (Ménage, Bailey, Lees, ve Coad, 2017). Ebelik ile ilgili birçok uluslararası kuruluş, merhametin ebelik bakımının merkezinde olduğunu belirtmektedir (Ergin, Özcan, ve Aksoy, 2020). Uluslararası Ebeler Konfederasyonu (ICM) merhamet, onur ve insan haklarına dayalı ebelik bakımının önemini vurgulamıştır (International Confederation of Midwives [ICM], 2014). Hatta Lancet dergisi 2014 yılında ebeyi gebelik öncesinde, doğumda ve doğum sonrası ilk haftalarda kadınlara, bebeklere ve ailelere yetenekli, bilgili ve şefkatli bakım sağlayan bir profesyonel olarak tanımlamıştır (The Lancet, 2014).

Benzer şekilde, 2012 yılında, İngiltere Ulusal Sağlık Servisi (NHS) hemşirelik ve ebelik bakım uygulamalarında yeni bir vizyon belirlemiş, yeni değerler tanımlamış ve “6C” kavramının kullanımını vurgulamıştır. Bu 6C konsepti bakım (Care), merhamet (Compassion), yetkinlik (Competence), iletişim (Communication), cesaret (Courage) ve bağlılık (Commitment)’dir. Saygı, onur ve merhamet temelli iletişimin, hastaların verilen hizmetten duydukları memnuniyeti ve sağlık hizmetinin kalitesini artırdığı bilinmektedir (McGrath, 2015; Ménage vd., 2017). Sağlık bakım sisteminin sunulmasında önemli bir değer olan merhamet kavramı ebelik mesleğinin doğasında vardır. Bu nedenle ebelik eğitiminde bu kavramın ele alınması ve öğrenciler ile kavramın paylaşılması öneminin öğretilmesi önemlidir. Bu amaca ulaşabilmek için mevcut durumun araştırma sonuçları ile belirlenmesi gerekmektedir. Bu bilgiler doğrultusunda bu çalışma ebelik öğrencilerinin merhamet düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Türü

Araştırma tanımlayıcı tiptedir.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Doğu Anadolu Bölgesinde bulunan bir ilin Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik bölümü 1., 2., 3. ve 4. sınıflarında okuyan toplam 315 öğrenci oluşturdu.

Araştırmada istatistiksel gücün artırılması adına herhangi bir örnekleme seçimine gidilmeden araştırmaya katılmayı kabul eden tüm öğrencilere ulaşılmaya çalışıldı. Nihayetinde araştırma 267 öğrencinin katılımları ile tamamlandı.

Veri Toplama Yöntem ve Araçları

Araştırmada veriler araştırmacılar tarafından literatür taranarak hazırlanan 7 adet sosyo-demografik soruları içeren anket formu ve MÖ ile toplandı. MÖ, Pommier tarafından 2011 yılında geliştirilmiş, Akdeniz ve Deniz ise 2016 yılında Türkçeye uyarlamıştır (Akdeniz ve Deniz, 2016). Ölçeğin toplamda 24 maddesi ve sevecenlik, umursamazlık, paylaşımların bilincinde olma, bağlantısızlık, bilinçli farkındalık ve ilişki kesme olmak üzere altı tane alt boyutu bulunmaktadır. Ölçekteki sevecenlik alt boyutu 6, 8, 16 ve 24. maddelerden, umursamazlık alt boyutu 2, 12, 14 ve 18. maddelerden (tersten puanlama), paylaşımların bilincinde olma alt boyutu 11, 15, 17 ve 20. maddelerden, bağlantısızlık alt boyutu 3, 5, 10 ve 22. maddelerden (tersten puanlama), bilinçli farkındalık alt boyutu 4, 9, 13 ve 21. maddelerden, ilişki kesme alt boyutu 1, 7, 19 ve 23. maddelerden (tersten puanlama) oluşmuştur. MÖ toplam puanı için tersten puanlama yapılan alt boyutları hesaplandıktan sonra tüm alt boyutların toplamı alınmaktadır. Alt boyutların ayrı ayrı puanlanmasının gerektiği durumlarda ise tersten puanlama yapılmamaktadır. Ölçek 5'li likert tipi (1= Hiçbir Zaman, 2= Nadiren, 3= Ara sıra, 4= Sık Sık, 5= Her Zaman) bir ölçektir. Ölçekten alınan toplam puan arttıkça merhamet düzeyinin arttığı belirtilmektedir. Akdeniz ve Deniz ölçeğin Cronbach Alpha değerini 0.85 olarak bulmuşlardır (Akdeniz ve Deniz., 2016). Bu çalışmada ise Cronbach Alpha değeri 0.89 bulundu. MÖ, bu araştırmada tüm alt boyutları ile uyumlu bir yapıyı koruduğu ve tatmin edici psikometrik özellikler gösterdiği için tercih edildi.

Verilerin Toplanması

Veriler online olarak 15-25 Mayıs 2020 tarihlerinde toplandı. Tüm dünyada ve ülkemizde etkisini hissettiren Covid-19 salgını nedeniyle üniversiteler 16 Mart 2020'de tatil edildi. Bu nedenle çalışmanın verileri Google'da anket oluşturularak ve öğrencilere WhatsApp üzerinden gönderilerek toplandı. Ön uygulama olarak 10 öğrenciye anket ve ölçek uygulandı. Ama bu öğrenciler çalışmaya dâhil edilmedi.

Verilerin Değerlendirilmesi

Verilerin değerlendirilmesinde SPSS (Statistical Package for Social Science) 21 paket programı kullanıldı. Normal dağılıma uygunluk; Shapiro-Wilks ve Kolmogrov-Smirnov testleri ve histogram, P-P grafiği, Q-Q grafiği, çarpıklık ve basıklığın değerlendirilmesi ile

değerlendirildi. Analizler sonucunda normal dağılım gösterdiği anlaşılan veriler “ortalama $\pm$ standart sapma” şeklinde sunuldu. Verilerin analizinde, ortalama, frekans, yüzde hesaplamaları ve Anova, bağımsız gruplarda t testi ve post-hoc analizleri analizleri yapıldı. Anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edildi.

Araştırmanın Etik Yönü

Munzur Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu’ndan (Karar no: 2020/3) etik kurul izni alınmıştır. Ayrıca öğrencilere araştırmanın amacı açıklanarak sözlü onayları alınmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde ebelik bölümü öğrencilerinin merhamet düzeylerini belirlemek amacıyla yapılan araştırmadan elde edilen sonuçlar sunuldu.

Tablo 1. Araştırmaya Dâhil Edilen Öğrencilerin Tanıtıcı Özellikleri (n=267)

	Kategoriler	n	%
Ortalama Yaş		21.08 $\pm$ 1.98 yıl	(min-max= 18-34)
Sınıf	1.sınıf	81	30.3
	2.sınıf	57	21.3
	3.sınıf	70	26.2
	4.sınıf	59	22.1
Medeni durumu	Evli	5	1.9
	Bekar	262	98.1
Çocuk sahibi olma durumu	Evet	6	2.2
	Hayır	261	97.8
Yaşanılan yer	Köy/Kasaba	41	15.4
	İlçe	65	24.3
	İl	161	60.3
Bölümü tercih etme durumu	İsteyerek	216	80.9
	İstemeyerek	51	19.1
Kendini merhametli bulma durumu	Evet	256	95.9
	Hayır	11	4.1
Hayattan memnun olma durumu	Memnun değilim	28	10.5
	Orta düzeyde memnunum	68	25.5
	Memnunum	171	64

Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 21.08 $\pm$ 1.98 olarak belirlendi. Öğrencilerin %98.1'inin bekâr, %97.8'inin çocuk sahibi olmadığı, %60.3'ünün il de yaşadığı, %80.9'unun bölümü isteyerek tercih ettiği, %95.9'unun kendini merhametli bulduğu ve %64'ünün yaşadığı hayattan memnun olduğu tespit edildi.

Tablo 2. Öğrencilerin Merhamet Ölçeği ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamaları

Değişkenler	Ortalama	Ss	Merhamet Ölçeği		
			Med	Min.	Max.
Sevecenlik	17.26	2.98	18	4	20
Umursamazlık	6.90	2.59	6	4	16
Paylaşımların bilincinde olma	16.37	3.05	17	4	20
Bağlantısızlık	6.92	2.50	7	4	16
Bilinçli farkındalık	16.63	2.94	17	4	20
İlişki kesme	6.79	2.63	6	4	16
MÖ Toplam	101.64	12.41	104	71	120

Ss= Standart sapma, Min =Minimum değer, Max=Maximum değer

Ebelik bölümünde okuyan öğrencilerin merhamet ölçeği puanları incelendiğinde, toplam puan ortalamasının 101.64 ± 12.41 olduğu, en düşük alınan puanın 71 ve en yüksek alınan puanın 120 olduğu tespit edildi. Ölçeğin alt boyutlarının puan ortalamasına bakıldığında sevecenlik alt boyutunun 17.26 ± 2.98 , umursamazlık alt boyutunun 6.90 ± 2.59 paylaşımların bilincinde olma alt boyutunun 16.37 ± 3.05 , bağlantısızlık alt boyutunun 6.92 ± 2.50 , bilinçli farkındalık alt boyutunun 16.63 ± 2.94 ve ilişki kesme alt boyutunun 6.79 ± 2.63 olduğu bulundu (Tablo 2).

Tablo 3. Öğrencilere Ait Özelliklerin Merhamet Ölçeği ve Alt Boyutlarıyla Karşılaştırılması

Merhamet Ölçeği							
	Sevecenlik	Umursamazlık	Paylaşımın bilincinde olma	Bağılantısızlık	Bilinçli Farkındalık	İlişki Kesme	Toplam
	Ort (SS)	Ort (SS)	Ort (SS)	Ort (SS)	Ort (SS)	Ort (SS)	Ort (SS)
*Sınıf							
1.sınıf	16.93 (3.02)	6.92 (2.71)	16.65 (3.09)	6.96 (2.45)	16.37 (3.11)	7.12 (2.75)	100.95 (12.97)
2.sınıf	17.50 (2.39)	7.40 (2.69)	16.77 (2.47)	7.08 (2.62)	16.59 (2.59)	6.63 (2.55)	101.75 (11.53)
3.sınıf	17.78 (2.68)	6.25 (2.02)	16.52 (3.15)	6.40 (2.23)	17.08 (2.55)	6.11 (1.92)	104.62 (10.39)
4.sınıf	16.84 (3.68)	7.16 (2.81)	15.44 (3.28)	7.35 (2.72)	16.50 (3.43)	7.30 (3.09)	98.96 (14.12)
	F: 1.551	F: 2.402	F: 2.479	F: 1.704	F: 0.803	F: 3.445	F:2.384
	p: 0.202	p: 0.068	p: 0.062	p: 0.167	p: 0.493	p: 0.019	p:0.70
Medeni durum							
Bekar	17.27 (2.88)	6.92 (2.60)	16.40 (2.97)	6.96 (2.51)	16.64 (2.89)	6.82 (2.63)	101.60 (12.35)
Eveli	16.40 (6.94)	6.00 (1.87)	15.20 (6.61)	4.80 (0.83)	16.40 (5.31)	5.20 (2.16)	104.00 (17.08)
	t: 0.282	t: 0.788	t: 0.405	t: 5.356	t: 0.181	t: 1.370	t:-0.427
	p: 0.792	p: 0.431	p: 0.706	p: 0.002	p: 0.856	p: 0.172	p:0.670
Çocuk sahibi olma							
Hayır	17.26 (2.88)	6.91 (2.60)	16.38 (2.96)	6.96 (2.51)	16.63 (2.85)	6.81 (2.64)	101.60 (12.35)
Evet	17.00 (6.38)	6.66 (1.86)	16.16 (6.27)	5.50 (1.51)	16.50 (6.18)	5.83 (1.94)	103.66 (16.18)
	t: 0.103	t: 0.229	t: 0.084	t: 1.415	t: 0.055	t: 0.904	t:-0.402
	p: 0.922	p: 0.819	p: 0.936	p: 0.158	p: 0.958	p: 0.367	p:0.688
*Yaşanılan yer							
Köy/Kasaba	17.39 (3.28)	6.90 (2.60)	16.09 (3.16)	7.12 (2.33)	16.97 (2.98)	6.70 (2.57)	101.73 (12.76)
İlçe	17.43 (2.65)	7.30 (2.91)	16.46 (2.77)	7.60 (2.80)	16.32 (2.64)	7.30 (2.93)	100.00 (13.26)
İl	17.16 (3.04)	6.74 (2.44)	16.41 (3.15)	6.60 (2.37)	16.67 (3.05)	6.60 (2.50)	102.29 (11.99)
	F: 0.231	F: 1.090	F: 0.208	F: 3.845	F: 0.654	F: 1.669	F:0.788
	p: 0.794	p: 0.338	p: 0.812	p: 0.023	p: 0.521	p: 0.191	p:0.456
Bölümü tercih etme isteği							
İsteyerek	7.18 (3.07)	6.99 (2.67)	16.16 (3.08)	6.92 (2.56)	16.56 (2.89)	6.92 (2.73)	101.06 (12.67)
İstemeyerek	17.60 (2.60)	6.52 (2.17)	17.27 (2.80)	6.94 (2.27)	16.92 (3.16)	6.23 (2.05)	104.09 (11.05)

	t: -0.918 p: 0.359	t: 1.155 p: 0.249	t: -2.346 p: 0.20	t: -0.039 p: 0.969	t: -0.768 p: 0.443	t: 2.015 p: 0.047	t: -1.571 p: 0.117
Kendini merhametli bulma durumu							
Evet	17.39 (2.84)	6.80 (2.49)	16.50 (2.92)	6.83 (2.40)	16.76 (2.80)	6.67 (2.51)	102.33 (11.77)
Hayır	14.09 (4.36)	9.18 (3.84)	13.54 (4.67)	9.18 (3.73)	13.72 (4.47)	9.45 (3.80)	85.54 (16.33)
	t: 2.488 p: 0.031	t: -2.030 p: 0.069	t: 2.078 p: 0.064	t: -2.067 p: 0.065	t: 2.231 p: 0.049	t: -3.496 p: 0.001	t: 3.372 p: 0.007
*Hayattan memnun olma durumu							
Memnun değil	16.03 (3.86)	7.10 (2.83)	15.35 (3.77)	7.42 (2.67)	15.60 (3.86)	7.17 (2.93)	97.28 (14.36)
Orta düzeyde	16.91 (3.15)	7.20 (2.57)	16.67 (3.25)	7.02 (2.48)	16.42 (3.08)	6.76 (2.49)	101.01 (12.80)
memnun	17.60 (2.69)	6.75 (2.56)	16.42 (2.82)	6.80 (2.49)	16.88 (2.67)	6.74 (2.64)	102.61 (11.81)
Memnun	F: 4.023 p: 0.019	F: 0.830 p: 0.437	F: 1.918 p: 0.149	F: 0.812 p: 0.445	F: 2.542 p: 0.081	F: 0.334 p: 0.716	F: 2.357 p: 0.097

F: Tek yönlü ANOVA testi ; t: Bağımsız gruplarda t testi; *Post hoc analizi

Öğrencilerin buldukları sınıflara göre ilişki kesme alt ölçek puan ortalamalarında istatistiksel açıdan anlamlı fark saptandı. Yapılan çoklu karşılaştırma (post-hoc) testi sonuçlarına göre 1. ve 3. sınıf arasındaki farkın önemli olduğu görüldü ($p=0.019$). Bununla birlikte ilişki kesme alt boyutu dışındaki alt boyutlar ve toplam merhamet ölçeği puanları ile öğrencilerin okudukları sınıflar arasındaki farkın önemli olmadığı saptandı ($p>0.05$).

Öğrencilerin medeni durumlarına göre bağlantısızlık alt ölçek puan ortalamalarının bekâr olan katılımcılarda daha yüksek olduğu ve ortalamalar arasındaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu bulundu ($p=0.002$). Öte yandan öğrencilerin medeni durumlarına göre diğer alt boyutlar ile toplam merhamet ölçeği puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı saptandı ($p>0.05$).

Öğrencilerin çocuk sahibi olma durumlarına göre merhamet ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan önemli bir fark yoktur ($p>0.05$).

Öğrencilerin yaşadıkları yere göre bağlantısızlık alt ölçek puan ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı fark saptandı. Yapılan çoklu karşılaştırma (post-hoc) testi sonuçlarına göre farkın il ve ilçede ikamet eden öğrenciler arasında olduğu tespit edildi ($p=0.023$). Bununla birlikte bağlantısızlık alt boyutu dışındaki alt boyutlar ve toplam merhamet ölçeği puanları ile öğrencilerin yaşadıkları yerler arasında istatistiksel açıdan önemli bir fark saptanmadı ($p>0.05$).

Öğrencilerin okudukları bölümü tercih etme isteğine göre paylaşımların bilincinde olma ve ilişki kesme puan ortalamalarının (sırasıyla $p=0.020$, $p=0.047$) isteksiz katılımcılarda, daha yüksek olduğu ve bu farkın istatistiksel açıdan önemli olduğu bulundu ($p<0.05$; Tablo 3). Öte yandan öğrencilerin bölümü tercih etme isteğine göre diğer alt boyutlar ile toplam merhamet ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan önemli bir fark saptanmadı ($p>0.05$).

Kendilerini merhametli bulan öğrencilerin sevecenlik ($p=0.031$), bilinçli farkındalık ($p=0.049$) ve merhamet ölçeği toplam puanlarının ($p=0.007$) merhametli bulmayanlara göre daha yüksek puanlara sahip olduğu ve bu farkın istatistiksel açıdan önemli olduğu saptandı. Öte yandan kendini merhametli bulmayan öğrencilerin ilişki kesme puan ortalamalarının merhametli bulanlara göre daha yüksek puanlara sahip olduğu ve bu farkın istatistiksel açıdan önemli olduğu saptandı ($p=0.001$).

Öğrencilerin hayattan memnun olma durumlarına göre sevecenlik alt ölçek puan ortalamalarında istatistiksel açıdan önemli fark saptandı. Yapılan çoklu karşılaştırma (post-hoc) testi sonuçlarına göre öğrencilerin kendi ifadelerine göre hayattan memnun olanlar ve memnun olmayanlar arasındaki farkın önemli olduğu belirlendi ($p=0.019$). Bununla birlikte sevecenlik alt boyutu dışındaki alt boyutlar ve toplam merhamet ölçeği puanları ile

öğrencilerin okudukları sınıflar arasında istatistiksel açıdan önemli bir fark saptanmadı ($p>0.05$).

TARTIŞMA

Sağlık hizmetlerinde temel bir değer olarak merhamet, her bireyin acı, sıkıntı, kaygı veya ihtiyacına yönelik insanlık ve nezaketle yanıt verecek, rahatlık sağlayacak ve acıyı hafifletebilecek uygulamalar olarak ifade edilmektedir. Merhamet kavramı insanlara birey olarak saygı duymayı, onlara değer vermeyi gerektirmektedir (Bray, O'Brien, Kirton, Zubairu, ve Christiansen, 2014). Merhamet sağlık hizmetlerinde önemli bir kavram olup öğrenci iken ele alınması, tartışılması ve geliştirilmesi gereken bir kavramdır. Bu araştırma ebeklik bölümünde okuyan öğrencilerin merhamet düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Bu çalışmada ebeklik bölümünde okuyan öğrencilerin merhamet ölçeği puan ortalaması 101.64 ± 12.41 olarak bulunmuştur (Tablo 1). Ölçekten alınabilecek en yüksek puanın 120 olduğu düşünülürse öğrencilerin merhamet düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir. Akbaş ve Sülü'nün ebeklik bölümünde öğrenim gören öğrencilerin merhamet düzeylerini belirlemek amacıyla yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin merhamet ölçeğinden aldıkları puan ortalamasını $97,3\pm 13,59$ olarak saptamışlardır (Akbaş ve Sülü, 2019). Çingöl ve arkadaşları hemşirelik bölümünde okuyan öğrencilerin merhamet düzeyini belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada merhamet düzeyi 5 puanlık dereceleme üzerinden yapılmış ve öğrencilerin merhamet düzeyi puan ortalaması $4,19\pm 0,44$ olarak saptanmıştır (Çingöl, Çelebi, Zengin, ve Karakaş, 2018). İşgör'ün üniversite öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmanın sonucunda öğrencilerin toplam merhamet düzeyi puan ortalaması $93,27\pm 14,38$ olarak bulunmuştur (İşgör, 2017). Gündüzoğlu ve arkadaşlarının hemşirelik bölümünde okuyan 518 katılımcı ile yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin merhamet ölçeğinden aldıkları toplam puan ortalaması $98,64\pm 10,8$ olarak bulmuşlardır (Gündüzoğlu, Korhan, Yıldırım, Aykar, ve Üstün, 2019). Bu araştırmanın bulguları öğrencilerde yüksek seviyelerde merhamet düzeyini ortaya koyması bakımından diğer çalışmaların bulguları ile benzer veriler sunmaktadır.

Araştırma da MÖ sevecenlik alt boyutu puan ortalaması 17.26 ± 2.98 , umursamazlık alt boyutu puan ortalaması 6.90 ± 2.59 , paylaşımların bilincinde olma alt boyutu puan ortalaması 16.37 ± 3.05 , bilinçli farkındalık alt boyutu puan ortalaması 16.63 ± 2.94 , ilişki kesme alt boyutu puan ortalaması 6.79 ± 2.63 olarak hesaplanmıştır (Tablo 2). Araştırmada ölçek alt boyutlarından alınan puan ortalaması Gündüzoğlu ve arkadaşlarının yapmış olduğu çalışmanın sonuçları ile benzerdir (Gündüzoğlu vd., 2019). Araştırmada öğrencilerin en yüksek ölçek alt boyut puan ortalamalarının sevecenlik ve bilinçli farkındalık alt boyutlarında

olduğu saptanmıştır. Çingöl ve arkadaşlarının yapmış oldukları çalışmanın sonuçları çalışmamızın sonuçları ile benzerdir (Çingöl vd., 2018). Sevecenlik alt boyutunun maddeleri; kişiye içinde bulunduğu güç durumda ve mutsuz hissettiği zamanlarda destek sağlama amacını içermektedir. Bilinçli farkındalık alt boyutuna ait maddeler ise bireyi dinlemek, sözel veya sözel olmayan mesajlarını fark edebilmeyi içermektedir (Mullan ve Kothe, 2010). Ebelik mesleği özünde yardım etmeyi içeren ve verdiği bakımın her aşamasında sözel ve sözel olmayan iletişimin oldukça önemli olduğu profesyonel bir meslektir. Araştırmamızda en düşük ölçek alt boyut puan ortalaması ilişki kesme alt boyutuna ait bulunmuştur. İlişki kesme alt boyutuna ait maddeler bireyin içinde bulunduğu olumsuzlukta duyarsız kalmayı içermektedir (Çingöl vd., 2018). İngiltere’de bulunan Ulusal Hemşirelik Ebelik Konseyi (National Nursing and Midwifery Counsel: NMC) (2012) sağlık profesyonellerinin bilgi ve beceri kadar merhamet ve nezaket göstermesi gerektiğini belirtmiştir. Aynı zamanda NMC merhametli, güvenilir, kişi merkezli, kanıta dayalı bir bakım anlayışının hemşirelik ve ebelik öğrencileri için temel ve mesleki bir değer olduğunu vurgulamıştır (Bray vd., 2014). Bu açıdan bakıldığında kişiyi dinlemek, hem nezaket göstergesidir hem de ebelik mesleğinin doğasında var olan güvenilir ilişkinin temelini atılmasında hasta-ebe iletişiminin önemli bir unsurudur. Öğrencilerin buldukları sınıflara göre ilişki kesme alt ölçek puan ortalamalarında 1. ve 3. sınıfta okuyan öğrencilerin puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark olduğu hesaplanmıştır. Akbaş ve Sülü’nün yapmış oldukları çalışmada katılımcıların okudukları sınıf ile ilişki kesme alt boyutu arasında anlamlı ilişki saptanmıştır. Bu bulgu araştırma sonucu ile benzerdir (Akbaş ve Sülü, 2019). Öğrencilerin medeni durumlarına göre bağlantısızlık alt boyut puan ortalamalarının evli olmayan katılımcılarda daha yüksek olduğu ve farkın istatistiksel açıdan önemli olduğu bulunmuştur ($p=0.002$; Tablo 3). Yapılan literatür taramasında öğrencilerin merhamet düzeylerini araştıran çalışmalarda medeni durum değişkeninin sorulmadığı görülmüştür (Çingöl vd., 2018; Gündüzoğlu vd., 2019; Seven vd., 2019). İl ve ilçede yaşayan öğrenciler arasında bağlantısızlık alt ölçek puan ortalamalarında istatistiksel açıdan önemli fark saptanmıştır. Akbaş ve Sülü’nün çalışmasında yaşanılan yer ile MÖ alt ölçek puanları arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır (Akbaş ve Sülü, 2019). Çalışma verisi bu yönüyle farklıdır. Farklılığın öğrencilerin kültürel özelliklerinden kaynaklandığı söylenebilir. Öğrencilerin okudukları bölümü tercih etme isteğine göre paylaşımların bilincinde olma ve ilişki kesme puan ortalamalarının isteksiz katılımcılarda daha yüksek olduğu ve bu farkın istatistiksel açıdan önemli olduğu bulunmuştur. Yine Akbaş ve Sülü’nün yapmış oldukları çalışmada MÖ alt puan ortalaması ile bölümü isteyerek tercih etme ya da etmeme arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır (Akbaş ve

Sülü, 2019). Bu veri çalışmanın verisi ile farklılık göstermektedir. İki çalışma arasındaki farklılık katılımcıların bireysel özelliklerinden kaynaklanmış olabilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmamızdan elde edilen bulgular doğrultusunda, ebeklik bölümü öğrencilerinin merhamet düzeylerinin yüksek olduğu ve büyük çoğunluğunun kendini merhametli bulduğu saptandı. Ebeklik bölümü öğrencilerinin; yaşadıkları yere göre bağlantısızlık alt boyutunda, buldukları sınıflara göre ilişki kesme alt boyutunda, okudukları bölümü tercih etme isteğine göre paylaşımların bilincinde olma ve ilişki kesme alt boyutlarında farklılık yarattığı belirlenmiştir.

Algılanması, içselleştirilmesi ve anlatılması zor olan merhamet kavramının ebeklik eğitiminde ele alınması ve öğretilmesi önemlidir. Bu sonuçlar doğrultusunda örneklem sayısının daha fazla olduğu, ebeklik eğitimi ve merhamet düzeyi ilişkisini araştıran çalışmaların yapılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Akbaş, M., Sülü, R. (2019). Öğrenci ebelerin merhamet düzeylerinin ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. 6.Uluslararası 10.Ulusal Ebeklik Öğrencileri Kongre Özet Kitabı, Sözel bildiri (S95), Sivas, 442.
- Akdeniz, S., Deniz, M. E. (2016). Merhamet ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *The Journal of Happiness & Well Being*, 4(1), 50-61.
- Bray, L., O'Brien, M. R., Kirton, J., Zubairu, K., Christiansen, A. (2014). The role of Professional education in developing compassion at epractitioners: a mixed methods study exploring the perceptions of health Professional sandpre-registration students. *Nurse education today*, 34(3), 480-486.
- Chapin, H. L., Darnall, B. D., Seppala, E. M., Doty, J. R., Hah, J. M., Mackey, S. C. (2014). Pilot study of a compassion meditation intervention in chronic pain. *Journal of compassion ate health care*, 1, 4.
- Çingöl, N., Çelebi, E., Zengin, S., Karakaş, M. (2018). Bir sağlık yüksekokulu öğrencilerinin merhamet düzeylerinin incelenmesi. *Klinik Psikiyatri*, 21, 61-67.
- Ergin, A., Özcan, M., Aksoy, S. D. (2020). Doğum odasında çalışan ebelerin şefkat düzeyleri. *Hemşirelik Etiği*, 27(3), 887-898.
- Gündüzoğlu, Ç. N., Korhan, A. E., Yıldırım, K. Y., Aykar Ş. F., Üstü, Ç. (2019). Hemşirelik öğrencilerinde merhamet düzeyi. *Journal of Human Rhythm*, 5(2), 103-116.
- International Confederation of Midwives (ICM). (2014). Philosophy and model of midwifery care, www.internationalmidwives.org/assets/files/definitions-files/2018/06/eng-philosophy-and-model-of-midwifery-care.pdf
- İşgör, İ. (2017). Üniversite öğrencilerinde bağlanma stilleri ve akademik başarının merhamet üzerindeki yordayıcı etkisi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 82-99.
- McGrath, A. (2015). Perspectives: Do we need a follow-on nursing and midwifery strategy for compassion in practice? Perspectives on a recent debate. *Journal of Research in Nursing*, 20(8), 746-750.

Ménage, D., Bailey, E., Lees, S., Coad, J. (2017). A concept analysis of compassionate midwifery. Journal of Advanced Nursing, 73(3), 558-573.

Mullan, B. A., Kothe, E. J. (2010). Evaluating a nursing communication skills training course: The relationships between self-rated ability, satisfaction, and actual performance. Nurse education in practice, 10(6), 374-378.

*National Nursing and Midwifery Council: NMC. (2012).
https://tr.qwe.wiki/wiki/Nursing_and_Midwifery_Council*

Seven A., Doğan S., Kınık A., Toraman K., Daşkın G., Sevinen G., Doğru, T. (2019). Compassion Levels of the Intern Students of Nursing and the Influencing Factors: Pilot Study. Online Türk Sağlık Bilimleri Dergisi, 4(3), 273-282.

*The Lancet. (2014). Midwifery: an executive summary for The Lancet's Series.
<https://www.thelancet.com/series/midwifery>*